

Udvidelse af Søby Havn

Ikke teknisk resume

VVM-redegørelse og

Miljørapport

September 2020

Kolofon

Titel:

Ikke teknisk resumé af VVM-redegørelse og Miljørapport, udvidelse af Søby Havn

Udgivelsesdato:

September 2020

Tekst, layout og redaktion:

Rambøll

Kort og billeder:

Geodatastyrelsen, Søby Havn,
Søby Værft A/S og Rambøll

Indhold

Kolofon	2
Indledning	3
Hvorfor skal Søby havn udvides?	3
Konsekvenserne af en udvidelse af Søby Havn	6
Landskabet	6
Støj	7
Påvirkninger på naturen	7
Trafik og sejlads	8
Kystpåvirkning, strømforhold og sedimentation	8
Spildevand og overfladevand	9
Rekreative forhold, kulturhistorie og marinarkæologi	9
Emissioner og lugt	10
Beskæftigelse og menneskers sundhed	10
Geologi, jord og grundvand	11
Affald og materialer	12
Klima	12
Sammenfatning	13
Afværgetiltag	15
Overvågning	15

Udvidelse af Søby Havn

Sammendrag af VVM-redegørelse og Miljørapport

Indledning

I forbindelse med ønsket om udvidelse af Søby Havn, har Ærø og Svendborg Kommuner samt Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen og Kystdirektoratet vurderet, at der skal gennemføres en såkaldt VVM-proces (Vurdering af Virkninger på Miljøet), hvor de miljømæssige konsekvenser af udvidelsen skal beskrives og vurderes. Vurderingerne er afrapporteret i en samlet VVM-redegørelse, der indeholder miljøvurderingen af projektet og det tilhørende plangrundlag. Der er udarbejdet et tilhørende ikke tekniske resumé, som fremgår af dette skrift.

Plangrundlaget består af kommuneplantillæg nr. 20 og den tilhørende lokalplan nr. 19-13. Planerne er udarbejdet af Ærø Kommune.

Udvidelsen af havnen kræver også tilladelse efter både havneloven og kystbeskyttelsesloven, og derfor er Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen og Kystdirektoratet også myndigheder.

Hvorfor skal Søby Havn udvides?

Søby Havn blev etableret som egentlig havn i 1865. Siden etableringen er havnen udvidet med jævne mellemrum. Havnen har udviklet sig fra at være en mindre fiskerhavn til i dag at rumme både lystbådehavn, færgeruter og Søby Værft A/S, der er Danmarks fjerde største værft.

Den sidste større udvidelse blev foretaget i år 2006, men som det fremgår af ovenstående luftfoto fra 2010, er der i dag ikke yderligere arealer til rådighed, hvorfor der er behov for nye arealer for at udvikle havnen.

Forholdene for både lystbåde, færger og værftsaktiviteter er trange i havnebassinet, og samtidig har havnen svære besejlingsforhold.

Havneudvidelsen giver dels bedre besejlingsforhold, men skaber også en større lystbådehavn, mulighed for at krydstogtskibe kan lægge til og nye arealer til lastning og losning. Dette er vigtigt, da Søby Havn er den eneste reelle erhvervshavn på Ærø. Havneudvidelsen giver mulighed for, at Søby Værft A/S kan etablere en ny tørdok, så værftet kan fastholde sine aktiviteter og konkurrenceevne overfor andre store værfter.

Søby Havn er den eneste af de tre ærøske havne, der ligger uden for de beskyttede Natura 2000-områder. Søby Havn er derfor den eneste havn på Ærø, der har en reel mulighed for at udvide i det omfang, der er nødvendigt for at sikre anløb af større skibe, så havnen fremtidssikres, og de maritime arbejdspladser på Ærø kan udvikles.

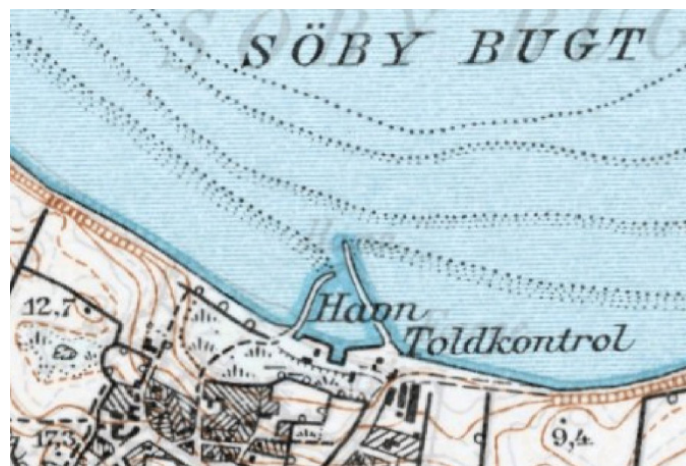
Havneudvidelsen

Udvidelsen af Søby Havn rummer mange elementer og vil bidrage til udviklingen på Ærø og sikre gode forhold for forbindelsen til resten af Danmark.

Havneudvidelsen er planlagt på baggrund af et langt samarbejde mellem Søby Havn og Søby Værft A/S. Havneudvidelsen vil være med til at udvikle turismen på Ærø, dels gennem bedre og større forhold for lystsejlere og dels gennem en ny mulighed for anløb af krydstogtskibe til Ærø.

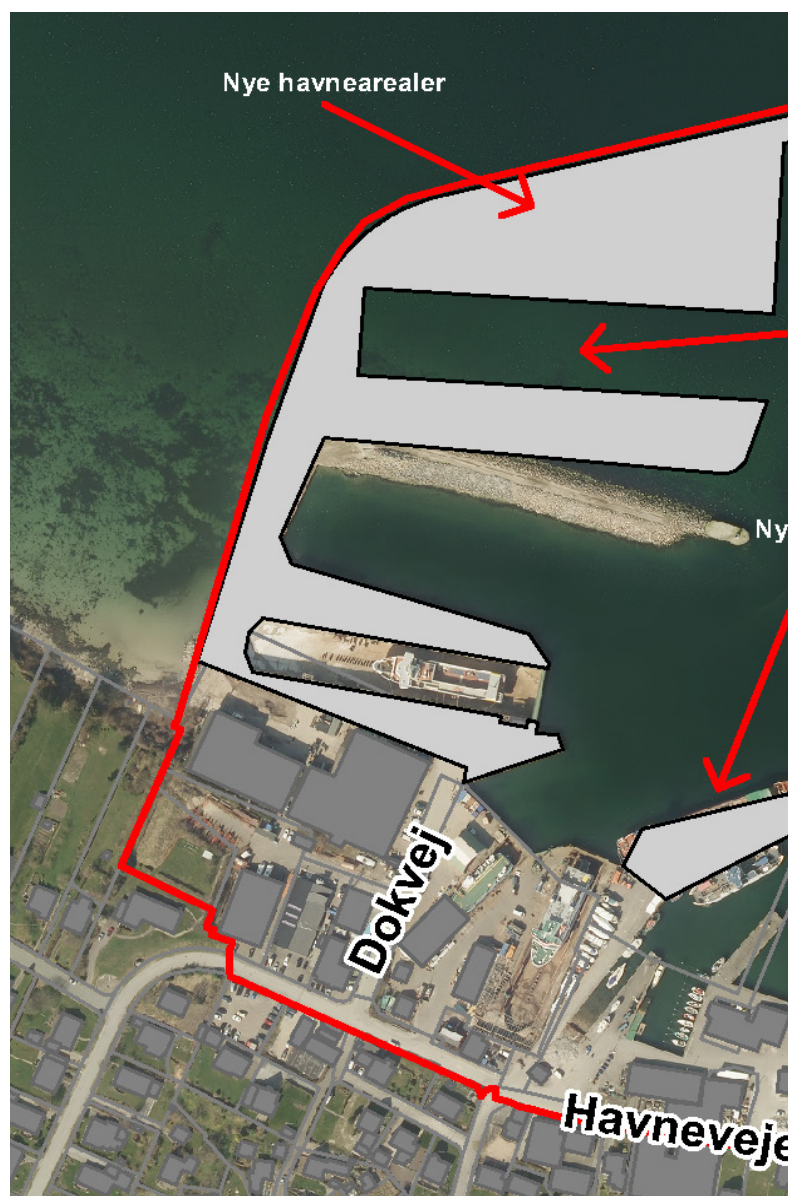
Udvidelsen af Søby Havn omfatter følgende hovedpunkter:

- Erhvervshavnen udvides mod nordøst, hvor der gøres plads til flere havneaktiviteter. Der etableres en ny tørdok med målene 185 x 40 meter.
- Lystbådehavnen udvides mod øst, hvorved antallet af lystbådepladser øges med omkring 100 % til ca. 240 pladser.

Søby Havn omkring år 1885.

Planen for udvidelse af Søby Havn. Mod øst ses det nye kystområde.

- Der etableres en kaj forbeholdt store træskibe og krydstogtskibe, da Ærø generelt mangler mulighed for anløb af krydstogtskibe.
- Det etableres en moderne laste-/lossekaj til større skibe. Kajen bygges ved den nuværende inderhavn.
- Større havnebassin. For at lette manøvreringen for større skibe er det nødvendigt med plads. Havnen vil efter udvidelsen under gunstige vejrforhold kunne anløbes af skibe på op til 160 m.

Havneudvidelsen vil blive gennemført i etaper og vil medføre store anlægsaktiviteter, mens havnen er i drift. Der bliver taget højde for havnens drift i anlægsfasen, dels ved den etapevise udbygning og dels gennem separering af skibstrafikken i anlægsperioden. Den nye havn

vil efter udvidelsen have gode besejlingsforhold og en god adskillelse mellem lystsejlere, færger og værftssejlad.

Alternativer

Der er i VVM-redegørelsen og miljørapporten arbejdet med det alternativ, at havneudvidelsen ikke realiseres, og at Søby Havn fastholdes med de aktiviteter og begrænsende rammer, der findes i dag.

Dette kaldes også 0-alternativet, og er en beskrivelse af situationen på havnen, der forventes at forekomme på tidspunktet, hvor Søby Havn ville være udvidet. Der har ikke været arbejdet med andre alternativer, da naturbeskyttelsesområderne forhindrer en udvidelse af de andre havne på Ærø.

Konsekvenserne af en udvidelse af Søby Havn

Der er i VVM-redegørelsen og miljørapporten vurderet på havneudvidelsens påvirkning af en række forskellige miljøemner. Der er vurderet på påvirkninger, når havneudvidelsen anlægges, og når havnen er taget i brug og er i drift.

I de efterfølgende afsnit beskrives miljøforholdene i en sammenskrevet form og de væsentligste påvirkninger fra havneudvidelsen er fremhævet.

Til højre ses en visualisering af den nye servicebygning og udvidelsen af lystbådehavnen. Lystbåde i den nye lystbådehavn og muligheden for vinteroplæg af lystbåde til højre for servicebygningen er ikke vist på visualiseringen.

Nedenfor ses en visualisering af havneudvidelsen og en mulig ny tørdok set fra området vest for Søby Havn.

Landskabet

Havneudvidelsen vil i stor udstrækning ske som en udvidelse af den eksisterende havns anlæg. Ændringen vil derfor primært ske ved, at havnen rækker længere ud på havet og på de eksisterende strandarealer mød øst.

Der er lavet en række visualiseringer af havneudvidelsen. På baggrund af visualiseringerne vurderes det, at den visuelle påvirkning af landskabet primært især vil ske set fra områderne vest for Søby Havn. Efter udvidelsen vil havnen strække sig længere ud i havet end ved de eksisterende forhold, og udsigten vil derfor påvirkes af et anlæg af mere teknisk karakter. Havneudvidelsen vil have en begrænset visuel påvirkning på grund af terrænet og den eksisterende havn fra de andre områder rundt om havnen, både tæt på og længere væk.

Støj

Havneudvidelsen medfører flere forskellige former for støjpåvirkning af naboområder. Der vil i forbindelse med anlægsarbejderne være en del larmende aktiviteter især i form af nedramning af spuns til nye kajarealer. Nedramningen af spuns vil medføre en stor støjbelastning for de nærmeste naboer i en periode på 2-3 måneder og kun i dagtimerne. For at begrænse påvirkningen vil arbejdet kun foregå på hverdage mellem 07.00 og 18.00, og konsekvensen vurderes at være mindre.

Støjbelastningen fra værftet reguleres af værftets miljøgodkendelse. Det er i vurderingen af støjpåvirkningen ved havneudvidelsen forudsat, at støjen fra værftet skal være uændret i forhold til grundlaget for godkendelsen. For at kan overholde dette etableres der en række støjforanstaltninger.

Hvis værftet ønsker at ændre driften på en måde, der forøger støjbelastningen, kan dette kun ske ved en ny godkendelse med fastsættelse af støjbegrænsende foranstaltninger f.eks. afskærmning.

Realisering af havneudvidelsen ændrer ikke på, at de vejledende støjgrænser for boligområde (SØ.B2) og rekreativ område (SØ.R6), øst for havnen ikke overholdes i dag.

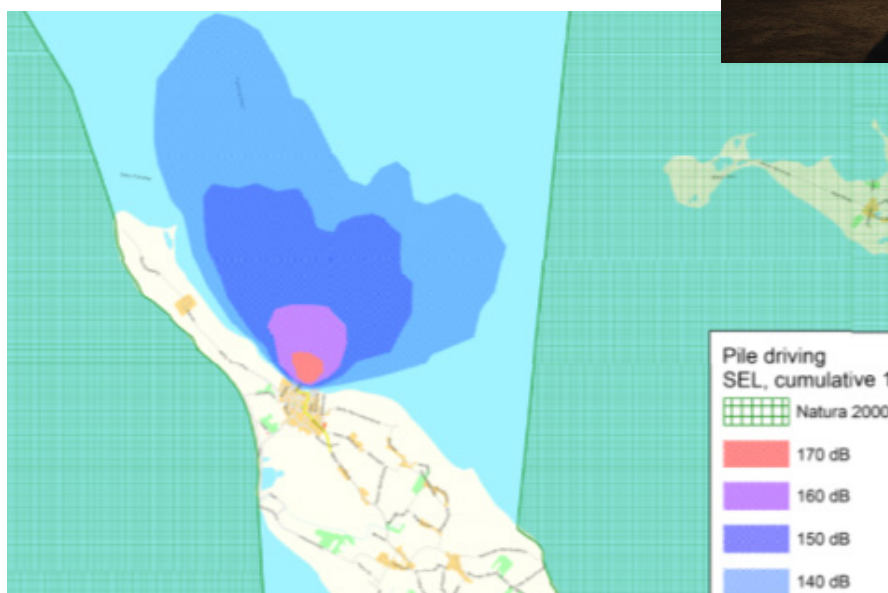
I driftsfasen udføres der ikke laste- og losseaktiviteter i natperioden fra laste- og lossekajen.

Med en realisering af havenudvidelsen vurderes der ikke at ske en væsentlig påvirkning af de omkringliggende områder med boliger mv., idet der er tale om ubetydelige ændringer eller aktivitet, der kun vil forekomme meget sjældent f.eks. anløb af krydstogtskibe.

Påvirkninger på naturen

I forbindelse med havneudvidelsen er der vurderet på de naturområder, der ligger tæt på havnen og på de internationale naturbeskyttelsesområder, der ligger lidt længere væk.

Nedramning af spuns i anlægsarbejdet genererer undervandsstøj, der vurderes at kan påvirke marsvin og sæler. Særligt marsvin kan blive skræmt væk fra område, mens nedramningen foregår, og efter anlægsarbejdet kan marsvin og sæler vende tilbage til området.

Til venstre ses spredningen af undervandsstøj, når der rammes spuns i forbindelse med anlæg af kajer på den nye havn. Ovenfor ses et skib i tørdok III på Søby Værft A/S.

For at mindske påvirkningen anvendes der ved nedramning ”soft-start” procedurer, hvor lydets intensitet langsomt øges, så marsvin og sæler kan flygte fra støjilden. Påvirkningen vurderes at være moderat.

Havneudvidelsen vil i både anlægs- og driftsfasen have en ikke væsentlig miljøkonsekvens på de internationale naturbeskyttelsesområder og de beskyttede arter.

Trafik og sejlads

I forbindelse med etableringen af havnen vil alle materialer blive sejlet til Ærø, hvilket vil medføre en begrænset trafik på vandet.

Når havnen er udbygget, vil der forventeligt blive etableret flere arbejdspladser, hvilket vil føre til en let øget trafik. Det samme vil besøgene af krydstogtskibe i form af busser med turister. Samlet set er stigningen dog så begrænset, at det kun vil føre til en mindre påvirkning af trafikken i og omkring Søby. I forhold til besejlingsforholdene i Søby Havn vil havneudvidelsen medføre en mindre påvirkning i anlægsperioden, men når havnen er udvidet, vil havnen have bedre besejlingsforhold og en bedre drift.

Søby Havn har i dag mange aktiviteter tæt sammen, hvilket besværliggør driften.

Kystpåvirkning, strømforhold og sedimentation

En udbygning af Søby Havn vil medføre, at havnen strækker sig længere ud i havet, hvilket påvirker kysten og strømforholdene ud for havnen. Der sker en mindre påvirkning af kysten og strømforholdene på grund af havneudvidelsen, men kysten forandres ikke synligt. Der er i dag problemer med ophobning af tang øst for Søby Havn. Havneudvidelsen vil i høj grad sikre, at dette ikke forværres.

Ovenfor ses stranden og strandengen øst for Søby Havn.

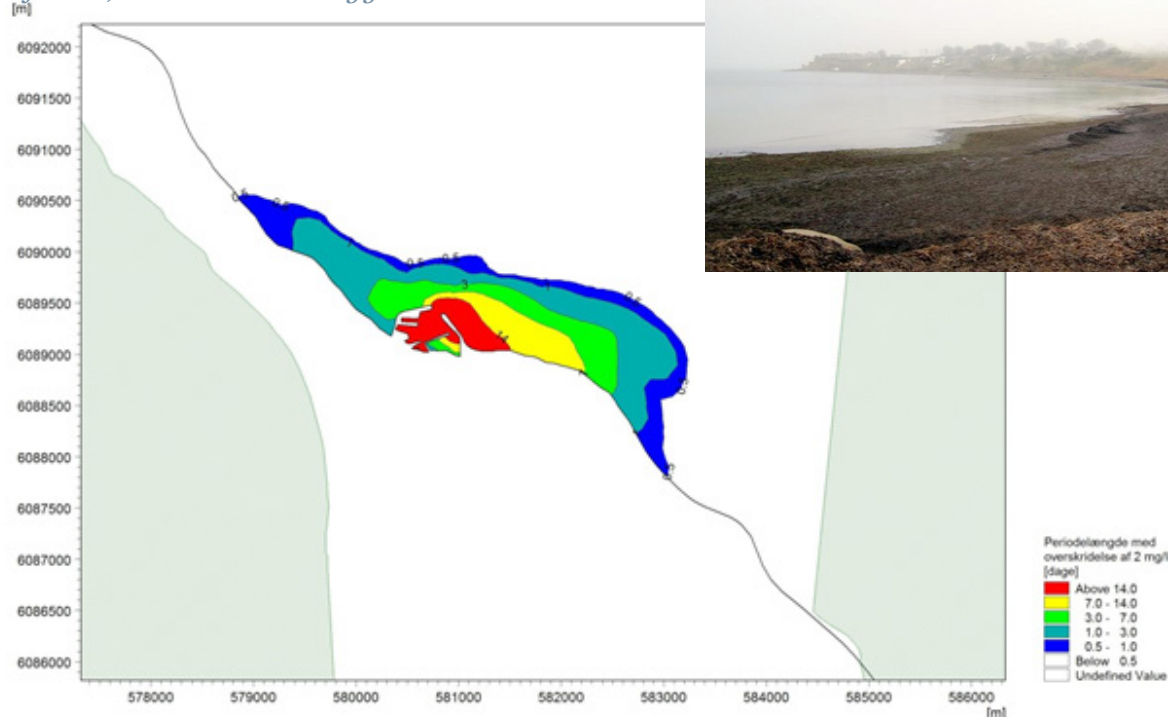
Der er lavet simuleringer af, hvor langt væk materiale vil sprede sig og lægge sig på bunden, hvilket kaldes sedimentation. Beregningerne viser, at der vil ske spredning i en vis afstand fra havnen, hvilket ikke vurderes at være problematisk.

Spildevand og overfladevand

Spildevand fra havnen og værftet ledes i dag til Søby Renseanlæg, hvor det bliver rensset, før det bliver udledt til havet. Spildevand ledes fortsat til renseanlægget efter realisering af havneudvidelsen. Havneudvidelsen giver dermed kun en mindre påvirkning i forhold til en øget mængde spildevand.

Overfladevandet afledes i dag primært til havnebassinet, hvilket også sker efter realisering af havneudvidelsen. Der vil derfor ske en begrænset forøgelse af miljøbelastningen fra regnvand i havnebassinet. Det vurderes samlet at være en ubetydelig påvirkning, da overfladevandet ledes gennem en olieudskiller, hvor forurening skilles fra vandet. Ærø Kommune skal meddele tilladelser til udledning af både spildevand og

Herunder ses det, hvordan der periodevis er store problemer med tangophobning. Nederst ses det, hvor langt væk der vil være en påvirkning ved spild af sand, når havnen anlægges.

overfladevand, og der kan i disse tilladelser blive stillet vilkår, der sikrer en begrænset påvirkning af recipienterne.

Det vurderes, at den mindre forøgelse af belastning fra overfladevand og rensset spildevand ikke vil påvirke vandkvaliteten omkring Søby Havn i væsentligt omfang.

Rekreative forhold, kulturhistorie og marinarkæologi

Havneudvidelsen indebærer, at lystbådehavnen udvides, og at dermed bliver plads til at flere lystbåde kan anvende havnen rekreativt.

I anlægsfasen vil badegæster i perioden 1. juni til 1. september blive informeret, såfremt der ske uddybning på dette tidspunkt, da uddybning kan give uklart vand.

Udvidelsen af Søby Havn er vurderet i forhold til de omkringliggende kulturhistoriske bygninger og selve Søby by. Søby er en by, der i høj grad har sammenhæng med havnen, og det vurderes, at havneudvidelsen ikke vil påvirke kulturhistorien, der altid har været præget af samspillet med det maritime.

Der er i forbindelse med havneudvidelsen gennemført en marinarkæologisk undersøgelse af havet ud for Søby Havn. Dette har medført, at man har fundet vraget af skibet "Gedovia", der forliste i 1972. Undersøgelserne afdækkede, at der ikke er væsentlige arkæologiske fund eller forhold, der er til hinder for, at havnen kan udvides.

Emissioner og lugt

Der er risiko for en vis påvirkning fra støv, især når havnen udvides. Hvis der opstår væsentlige støvgener, skal virksomhederne etablere støvbegrænsende foranstaltninger f.eks. vandning/sprinkling i tørre perioder. Det vurderes, at miljøkonsekvensen er moderat i anlægsfasen.

Søby Værft A/S har i dag procedurer, der bevirker, at en evt. miljøpåvirkning af luftforurening kan undgås gennem tiltag eller arbejdsstop ved kritiske vindretninger. I forbindelse med en ændring af driften på værftet, skal der meddeles en ny miljøgodkendelse, hvor der vil blive stillet vilkår, der sikrer, at boligområder ikke

Lystbådehavnen.

vil påvirkes af emissioner fra malerarbejder ved kritiske vindretninger. Boligområderne vil ikke blive udsat for større påvirkning end på nuværende tidspunkt. Det vurderes, at miljøkonsekvensen er mindre i driftsfasen.

Beskæftigelse og menneskers sundhed

Havneudvidelsen gennemføres for at skabe bedre forhold for Søby Havn og derigennem også for de virksomheder, der findes på havnen. Her specielt Søby Værft A/S, der er Ærø's største virksomhed.

Havneudvidelsen forventes at betyde en væsentlig positiv påvirkning på beskæftigelsen, både i form af yderligere aktivitet på Søby Værft A/S,

Herunder ses Søby Havn anno 1911 med damperen "Ellen"

På billedet til højre ses de rekreative arealer ved lystbådehavnen.

men også i form af fastholdelse af eksisterende arbejdspladser på en ø med få produktionsarbejdspladser.

Havneudvidelsen vurderes også at medføre en positiv effekt på udviklingen indenfor turismeerhvervet, dels gennem en mere attraktiv lystbådehavn, men også ved at krydstogtskibe lettere kan anløbe Ærø. Etableringen af en egentlig krydstogtskaj vil betyde, at de besøgende skibe ikke længere vil skulle sejle turister i land, men at de lægger til i Søby og derfra kan udforske Ærø.

I forhold til påvirkningen på den menneskelige sundhed vurderes det, at havneudvidelsen vil medføre en moderat påvirkning. Det skyldes, at der allerede med den eksisterende drift er en generel høj støjpåvirkning ved de omkringboende til havnen. Selve havneudvidelsen vil ikke medføre en væsentligt forøget støjpåvirkning i forhold til det eksisterende niveau.

Krydstogtskibene, der besøger Ærø, ligger oftest for svaj ud for Marstal og Ærøskøbing. Det sker dog, at krydstogtskibe ligger for svaj ud for Søby Havn, som det ses på billedet, hvor skibet "Clipper Adventurer" besøger Søby Havn.

Geologi, jord og grundvand

Havneudvidelsen vil ikke medføre en påvirkning af grundvandet ligesom de specielle geologiske træk på Ærø ikke vil have en betydning for udvidelsen. En evt. grundvandssænkning i forbindelse med havneudvidelsen vurderes at være uproblematisk i forhold til flytning af eksisterende forureninger.

I anlægsfasen kan der endvidere være en mindre risiko for spild af hydraulik- og dieselolieprodukter, hvor et spild umiddelbart vil blive fjernet og håndteret.

I driftsfasen vurderes jordforurening ud fra erfaringer fra den eksisterende havn at udgøre en ubetydelig miljøpåvirkning, idet den fremtidige drift af Søby Havn ikke er markant forskellig fra den eksisterende drift af havnen.

Herunder ses arbejdet med etablering af den nyeste tørdok i 2006.

Affald og materialer

Affald håndteres i dag efter regler fastsat af Ærø Kommune, hvilket fortsat vil ske efter realiseringen af havneudvidelsen. Den større mængde affald fra de øgede værftsaktiviteter og den større lystbådehavn forventes derfor kun at øge miljøbelastningen på omgivelserne i meget begrænset omfang.

Råstoffer og materialer til brug for havneudvidelsen forventes tilført ved genanvendelse af sand fra uddybningen af havnen og resten vil tilføres fra andre steder end Ærø. Dermed

vurderes påvirkningen at være begrænset lokalt, samtidigt med at der forventes at være tilstrækkeligt med råstoffer til rådighed til havneudbygningen indenfor en rimelig afstand af Ærø.

Klima

Havneudvidelsen etableres sådan, at de forventede ændringer i klimaet er indtænkt, og at havnen dermed er fremtidssikret i forhold til forhøjet vandstand og oversvømmelse.

Søby Værft A/S har bygget en række nye fartøjer, blandt andet fartøjer til Marinehjemmeværnet og flere coastere.

Sammenfatning

VVM-redegørelsen for udvidelsen af Søby Havn redegør for miljøpåvirkningerne af projektet, både når det anlægges, og når det er i drift. Der har været et godt og tilstrækkeligt grundlag for vurderingerne.

Der er ikke vurderet at være væsentlige miljøkonsekvenser i forbindelse med projektet. De følgende emner er vurderet at have moderate negative miljøkonsekvenser:

- Natur, fredede rødlistede arter, anlægsfase
Sæler og marsvin kan påvirkes af undervandsstøj.

Søby Havn anno 1986.

- Landskabet set fra vest
Landskabet vil opleves ændret i forhold til situationen i dag.
- Støv, anlægsfasen
Der kan være støvgener, når havnen bygges.
- Befolkning og sundhed, driftsfasen
De nærmeste beboere vil stadig have en støjpåvirkning fra havnen.

Det skal bemærkes, at der fortsat vil være en væsentlig påvirkning fra støj i driftsfasen, men at dette sker indenfor de støjvilkår, som er meddelt Søby Værft, og at dette ikke ændres med udvidelsen af havnen. Det vurderes, at den kumulerede støjpåvirkning med de andre aktiviteter på havnen vil være ubetydelig.

En realisering af projektet vurderes også at have moderate positive konsekvenser:

- Trafikafviklingen i havnen i driftsfasen
Der vil forekomme forbedrede besejlingsforhold og øget kapacitet i lystbådehavnen samt anlæg af krydstogtskaj.
- De socioøkonomiske forhold i i driftsfasen
Der vil være mulighed for nye arbejdspladser samt øget kapacitet i lystbådehavnen.

En manglende realisering af projektet, et såkaldt o-alternativ, vil betyde, at de eksisterende forhold bibeholdes. Realisering af o-alternativet betyder, at der ikke skal gennemføres anlægsarbejde. De vurderede miljøpåvirkninger i forbindelse med anlægsarbejdet sker således ikke. Miljøpåvirkningerne omfatter bl.a. støj- og støvgener for naboer og støjgener for havpatedyr.

Der vil med o-alternativet ikke skabes plads til udvikling af eksisterende virksomheder i området, og dermed skabes der heller ikke nye arbejdspladser i området.

Hvis Søby Havn ikke udvides, vurderes der ikke at ske en ændring på Søbys historiske udtryk og på de undersøgte kulturhistoriske interesser. Det vurderes, at de historiske funktioner i havnen, værftsaktiviteterne og færgedriften ikke vil få forbedret deres vilkår med henblik på fortsat at tegne Søbys udvikling og udseende.

Søby Værft.

Søby Havn i starten af 1980'erne.

o-alternativet vil visuelt betyde, at landskabet omkring havnen ikke vil ændre karakter. Derved vil især beboere og besøgende vest for havnen ikke få det visuelle indtryk ændret til en mere teknisk karakter.

Afværgetiltag

I forbindelse med en projekts miljøpåvirkninger er det vurderet, at der ikke er behov for tiltag for at afværge påvirkningen, da der ikke er vurderet at være nogen væsentlige påvirkninger.

Miljøvurderingerne er dog gennemført på baggrund af en række forudsætninger, som begrænser miljøpåvirkningerne. Disse forudsætninger er en del af projektet, og skal realiseres i forbindelse med gennemførelsen af havneudvidelsen.

Færgelejet og adgangsvejen til Søby Havn.

Overvågning

Myndighederne har pligt til at overvåge de væsentligste miljøpåvirkninger, hvor det vurderes relevant, eller hvor de ikke i øvrigt følger miljøpåvirkningerne tæt i form af miljøgodkendelser. Det følgende foreslås indarbejdet i et overvågningsprogram, der kan indgå i myndighedernes løbende tilsyn.

- Ved eventuelle grundvandssænkninger kan det være nødvendigt at monitere grundvandsstanden i pejleboringer for at undgå uønskede ændringer i grundvandsstrømmen, der kan medføre mobilisering af forurening og eventuelle sætningsskader på nærliggende ejendomme.

Udvidelse af Søby Havn

Ikke teknisk resumé af VVM-redegørelse og miljørapport

Udvidelsen af Søby Havn vil være med til at generere arbejdspladser og udvikling i Søby og på Ærø. Projektet har en karakter, der kræver, at der vurderes på projektets miljøpåvirkninger. Denne folder er et sammendrag, der på en ikke-teknisk måde resumerer den miljøvurdering, der er gennemført for planer og projekt. Miljøvurderingen viser, at der ikke vil være væsentlige miljøpåvirkninger i forbindelse med den udvidede havn.

